

Nr 205.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag angående ändrad lydelse av 10 §, 12 § 1 mom. och 15 § 3 mom. i lagen den 14 juni 1918 (nr 422) om fattigvården m. m.; given Stockholms slott den 20 mars 1931.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

1) lag angående ändrad lydelse av 10 §, 12 § 1 mom. och 15 § 3 mom. i lagen den 14 juni 1918 (nr 422) om fattigvården; samt

2) lag angående ändrad lydelse av 2 § 1 mom., 6 § 1 mom. och 9 § 3 mom. i lagen den 6 juni 1924 (nr 361) om samhällets barnavård.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Sam Larsson.

Förslag

till

Lag

angående ändrad lydelse av 10 §, 12 § 1 mom. och 15 § 3 mom. i lagen
den 14 juni 1918 (nr 422) om fattigvården.

Härigenom förordnas, att 10 §, 12 § 1 mom. och 15 § 3 mom. i lagen den 14 juni 1918 om fattigvården — av vilka lagrum 10 § och 12 § 1 mom. ändrats genom lag den 6 juni 1924 (nr 362) — skola i nedan angivna delar erhålla följande lydelse:

10 §.

Fattigvårdsstyrelsen har — — — — — och verkställighet.

I sådant — — — — — och handhavande.

Angående skyldighet — — — — — av alkoholister.

Fattigvårdssamhälle, bestående av kommun, där kommunal- eller stadsfullmäktige finnas, må, därest det med hänsyn till särskilda omständigheter prövas lämpligt, efter fattigvårdsstyrelsens hörande besluta, att den medelsförvaltning, som åligger styrelsen, skall handhas i annan ordning. För sådant beslut erfordras å landet två tredjedelar av de i omröstningen deltagandes röster. Beslutet skall underställas prövning av Konungen, som äger meddela bestämmelser rörande förvaltningen.

12 §.

1 mom. Ledamöter och — — — — — tjugufem år.

Ledamot eller — — — — — andras talan.

Hustru vare — — — — — är fråga.

Med hänsyn — — — — — samma styrelse.

Beträffande rätt att avsäga sig uppdrag att vara ledamot eller suppleant i fattigvårdsstyrelse gäller å landet vad om ledamot eller suppleant i kommunalnämnd och i stad vad om stadsfullmäktig är i kommunallagarna stadgat.

15 §.

3 mom. Omröstning till — — — — — ordföranden biträder.

Val skall, där så äskas, förrättas med slutna sedlar, och skiljer lotten mellan lika röstetal. På enahanda sätt skall förfaras vid omröstning för tillsättande av tjänstebefattning.

Denna lag skall träda i kraft den 1 juli 1931.

Förslag

till

Lag

angående ändrad lydelse av 2 § 1 mom., 6 § 1 mom. och 9 § 3 mom. i lagen den 6 juni 1924 (nr 361) om samhällets barnavård.

Härigenom förordnas, att 2 § 1 mom., 6 § 1 mom. och 9 § 3 mom. i lagen den 6 juni 1924 om samhällets barnavård skola i nedan angivna delar erhålla följande lydelse:

2 §.

1 mom. Barnavårdsnämnden har — — — — — dess åtgärder.

Särskilt åligger — — — — — över fosterbarnsvården.

Jämväl i — — — — — och handhavande.

Kommun, där kommunal- eller stadsfullmäktige finnas, må, därest det med hänsyn till särskilda omständigheter prövas lämpligt, efter barnavårdsnämndens hörande besluta, att den medelsförvaltning, som åligger nämnden, skall handhavas i annan ordning. För sådant beslut erfordras å landet två tredjedelar av de i omröstningen deltagandes röster. Beslutet skall underställas prövning av Konungen, som äger meddela bestämmelser rörande förvaltningen.

6 §.

1 mom. De i — — — — — tjugufem år.

Ledamot eller — — — — — andras talan.

Hustru vare — — — — — är fråga.

Med hänsyn — — — — — samma nämnd.

Beträffande rätt för de valda ledamöterna och deras suppleanter att avsäga sig uppdrag att vara ledamot eller suppleant i barnavårdsnämnd gäller å landet vad om ledamot eller suppleant i kommunalnämnd och i stad vad om stadsfullmäktig är i kommunallagarna stadgat; dock att den, som jämlikt 3 § 1 mom. b) eller c) valts till ledamot, samt suppleant för honom äga avsäga sig uppdraget endast då de uppgiva hinder, som av kommunen godkännes.

9 §.

3 mom. Omröstning till — — — — — ordföranden biträder.

Val skall, där så äskas, förrättas med slutna sedlar, och skiljer lotten mellan lika röstetal. På enahanda sätt skall förfaras vid omröstning för tillsättande av tjänstebefattning.

Denna lag skall träda i kraft den 1 juli 1931.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 20 mars 1931.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena friherre RAMEL, statsråden GÄRDE, HAMRIN, VON STOCKENSTRÖM, STADENER, GYLLENSWÄRD, LARSSON, HOLMBÄCK, JEPPSSON, HANSÉN, RUNDQVIST.

Efter gemensam beredning med cheferna för justitie-, kommunikations- och eklelesiastikdepartementen anför chefen för socialdepartementet, statsrådet Larsson:

På sätt i det följande närmare omförmäles har fråga uppstått om vidtagande av vissa lagändringar i syfte att i större omfattning än vad för närvarande lärer vara möjligt bereda tillfälle till centralisering av medelsförvaltningen inom kommunerna. Dessa ändringar skulle beröra fattigvårds- och barnavårdslagarna m. fl. författningar. I samband därmed har fråga jämväl väckts om genomförande av vissa andra ändringar i berörda författningar. Jag anhåller nu för Kungl. Maj:t få anmäla dessa frågor.

Centralisering av medelsförvaltningen inom kommunerna.

Bestämmelser rörande kommunala nämnders medelsförvaltning.

Lagarna den 6 juni 1930 om kommunalstyrelse.

Till en början må redogörelse lämnas för de viktigare av de bestämmelser, som gälla angående de olika kommunala nämndernas medelsförvaltning.

I lagen den 6 juni 1930 (nr 251) om kommunalstyrelse på landet meddelas i 4 kap. bestämmelser om kommunalnämnd. 44 §, som innehåller de allmänna stadgandena rörande nämndens uppgifter, föreskriver i 1 mom. bland annat, att det tillhör nämnden att förvalta kommunens egendom, uppbära dess inkomster och i övrigt handhava dess drätsel, att ombesörja verkställigheten av kommunalstämmans eller kommunalfullmäktiges beslut, i den mån ej sådan verkställighet uppdragits åt särskilt därtill utsedda styrelser, nämnder eller personer samt att hava överinseende över för särskilda förvaltnings- eller verkställighetsbestyr utsedda styrelsers, nämnders eller personers förvaltning. Enligt 56 § har ordföranden utom annat att ansvara för att räkenskaper föras i enlighet med givna föreskrifter och att vårda nämndens handlingar. De biträden, som befinnas nödiga vid utförande av dessa göromål, skola i allmänhet antagas och entledigas av kommunalnämnden. I 57 § föreskrives, att kommunalnämnden för varje kalenderår inom eller utom sig utser en kassaförvaltare, och enligt 59 § ansvarar envar ledamot av kommunalnämnden gemensamt med de övriga för de medel nämnden har under sin förvaltning ävensom för de säkerhetshandlingar, mot vilkas antaglighet han icke gjort anmärkning till protokollet. 64 § stadgar skyldighet för nämnden att i enlighet med givna före-

skrifter föra kommunens räkenskaper. Dessa skola före viss dag tillhandahållas: kommunalstämmans eller kommunalfullmäktiges ordförande, vilken tillhandahåller dem åt revisorerna. Därjämte föreskrives i samma paragraf, att av kommunen för särskilda förvaltningsbestyr tillsatta styrelser, nämnder eller personer skola före viss dag till kommunalnämnden avlämna redovisning för de medel de under nästföregående kalenderår omhänderhaft för att upptagas i kommunens allmänna räkenskaper och granskas tillika med dem. Utöver de bestämmelser, för vilka nu redogjorts, är ytterligare att märka det stadgande, som upptages i 3 mom. av först omnämnda lagrum, 44 §. Detta stadgande lyder så: »Kommun, där kommunalfullmäktige finnas, må, därest det med hänsyn till särskilda omständigheter prövas lämpligt, besluta, att den medelsförvaltning, som åligger kommunalnämnden, skall under nämndens inseende handhavas i annan ordning. Sådant beslut skall underställas prövning av Konungen, som äger fastställa reglemente för förvaltningen.» Enligt 41 §, jämförd med 23 § 2 mom. h), erfordras för sådant beslut två tredjedelar av de i omröstningen deltagandes röster. Genom anförda stadgande i 44 § beredes möjlighet att ordna medelsförvaltningen på ett sätt, som avviker från vissa av de här förut återgivna bestämmelserna. I det följande kommer närmare redogörelse att lämnas för stadgandets tillkomst. Här må blott nämnas, att stadgandet upptogs i lagen på förslag av konstitutionsutskottet och hade sin grund i önskan att bereda möjlighet för kommunerna att centralisera sin medelsförvaltning.

Lagen den 6 juni 1930 (nr 252) om kommunalstyrelse i stad innehåller i 4 kap. stadganden om drätselkammare. Enligt 53 § i lagen har drätselkammaren att förvalta stadens egendom, uppbära dess inkomster och i övrigt handhava dess drätsel samt därjämte ombesörja de allmänna uppdrag för stadens räkning, vilka enligt för drätselkammaren gällande reglemente tillhöra dess befattning. Reglemente för drätselkammare fastställas av länsstyrelsen. I 59 § meddelas bestämmelser motsvarande dem i 64 § av lagen om kommunalstyrelse på landet upptagna; specialstyrelsernas redovisning skall avlämnas till drätselkammaren. Däremot saknas motsvarighet till det nyss återgivna stadgandet i 44 § 3 mom. av lagen om kommunalstyrelse på landet. Även utan ett dylikt stadgande lära städerna kunna till drätselkammaren sammanföra den medelsförvaltning, som åligger vissa styrelser.

3 kap. av lagen den 14 juni 1918 (nr 422) om fattigvården, vilket kapitel handlar om fattigvårdsstyrelsen, stadgar i 10 § skyldighet för styrelsen att ombesörja alla de angelägenheter inom samhällets fattigvård, som äro att hänföra till förvaltning och verkställighet. I sådant hänseende åligger det styrelsen särskilt — enligt vad vidare i paragrafen föreskrives — dels att förvalta alla till fattigvården anslagna eller eljest hörande medel m. m. dels ock att föra fullständiga räkenskaper över de medel, styrelsen har om händer, samt lämna redovisning för sin förvaltning, allt i överensstämmelse med kommunallagarna. I 14 § stadgas, att fattigvårdsstyrelsen inom sig för varje år utser en kassaförvaltare, därest ej kommunens förvaltning ordnats på ett sätt, som gör sådan kassaförvaltare obehövlig. Enligt 17 § tillkommer det ordföranden i fat-

Lagen den 14
juni 1918 om
fattigvården.

tigvårdsstyrelsen, utom annat, att befordra styrelsens beslut till verkställighet och för sådant ändamål å styrelsens vägnar ingå avtal samt att vårda styrelsens handlingar och ansvara för räkenskapernas ordentliga förande. Vidare föreskrives i 20 §, att fattigvårdssamhället äger, där samhället så aktar nödigt, besluta, att särskilda tjänstemän må av fattigvårdsstyrelsen anställas för att utföra något eller några av de göromål, som åligga ordföranden, eller att i andra avseenden biträda vid fattigvårdens handhavande. I 21 § meddelas därefter bestämmelser om granskning av fattigvårdsstyrelsens räkenskaper och förvaltning samt fattigvårdsstyrelseledamots ansvarighet. Angående motiven till den i 14 § upptagna undantagsbestämmelsen, att kassaförvaltare i visst fall ej behöver utses, lämnas redogörelse i det följande.

Lagen den 6 juni 1924 om samhällets barnavård.

I lagen den 6 juni 1924 (nr 361) om samhällets barnavård meddelas i 2 § 1 mom. och 8 § 1 mom. samt 11, 13 och 15 §§ bestämmelser, i huvudsak överensstämmande med de nyss berörda i fattigvårdslagen upptagna föreskrifterna.

Lagen den 30 juni 1913 om behandling av alkoholister.

Genom hänvisningar till vissa bestämmelser i fattigvårdslagen gälla enligt 3 § i lagen den 30 juni 1913 (nr 102) om behandling av alkoholister beträffande nykterhetsnämnds medelsförvaltning samma regler som beträffande fattigvårdsstyrelsen. Någon ändring härutinnan har icke vidtagits i det för innevarande års riksdag med propositionen nr 164 framlagda förslaget till ny lag i ämnet.

Lagen den 6 juni 1930 om skolstyrelse i vissa kommuner.

Den i samband med kommunallagarna förra året antagna lagen om skolstyrelse i vissa kommuner, utfärdad den 6 juni 1930 (nr 262), innehåller jämväl bestämmelser av intresse i detta sammanhang. Enligt 5 § tillkommer det folkskolestyrelse, såvitt angår folk- och fortsättningsskoleväsendet, bland annat, att utöva den ekonomiska förvaltningen, att tillsätta och avskeda tjänstebiträden, vilka ställts till styrelsens förfogande samt att ombesörja verkställigheten av kommunal- eller stadsfullmäktiges beslut, i den mån ej sådan verkställighet uppdragits åt särskilt därtill utsedda styrelser, nämnder eller personer. Ordföranden skall enligt 16 § tillse, att räkenskaper föras i enlighet med givna föreskrifter, och vårda styrelsens handlingar. Enligt 17 § utser styrelsen inom eller utom sig en kassaförvaltare, och i 18 § meddelas bestämmelser om redovisning för omhändertvådade medel.

Vissa andra skolförfattningar.

Bestämmelser i förevarande avseende äro vidare meddelade i vissa andra, av Kungl. Maj:t i administrativ ordning utfärdade skolförfattningar, nämligen stadgan den 16 september 1918 (nr 1064) för högre folkskolor, den 19 november 1918 (nr 1114) för kommunala mellanskolor, den 4 november 1921 (nr 706) för den kommunala yrkesundervisningen samt den 24 september 1928 (nr 426) för kommunala flickskolor. Av bestämmelserna, som i huvudsak överensstämma inbördes, må här återgivas vissa av de i stadgan för kommunala mellanskolor upptagna. Enligt § 7 mom. 3 utser styrelsen för sådan skola för varje kalenderår inom eller utom sig kassaförvaltare. Och enligt § 8 mom. 7 övervakar ordföranden, att kassaförvaltaren i enlighet med de föreskrifter styrelsen meddelat sköter skolans räkenskaper samt handhar de medel, som stå till styrelsens förfogande. I § 89 upptagas bestämmelser om styrelse-

ledamots ansvarighet för de medel, som styrelsen har under sin förvaltning, m. m.

Angående pensionsnämnder äro föreskrifter meddelade i lagen den 30 juni 1913 (nr 120) om allmän pensionsförsäkring samt i instruktionen för dessa nämnder den 31 december 1918 (nr 1088). Varken lagen eller instruktionen upptager emellertid några bestämmelser, vilka utgöra hinder mot ett hänförande under ett centralt kontor av den medelsförvaltning, som kan åligga pensionsnämnd.

Lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring

Enligt 13 § i lagen den 6 juni 1925 (nr 170) om polisväsendet i riket må polisenämnd tillsättas i kommun, som bildar eget polisdistrikt. Av primärkommunerna skall stad, så ock köping, som enligt särskild bestämmelse är pliktig att bekosta för köpingen erforderlig polispersonal — flertalet köpingar — utgöra särskilt polisdistrikt. I övrigt skall landsfiskalsdistrikt eller del därav — ofta en eller flera hela kommuner — utgöra polisdistrikt. Polisenämnd tillkommer enligt berörda 13 § bland annat att förvalta till polisväsendet anslagna medel och för polisväsendet använda fastigheter och annan egendom. Emellertid föreskrives vidare, att vad i lagrummet stadgats icke skall utgöra hinder för kommun att besluta, att polisenämnd skall utöva allenast viss eller vissa av de i lagrummet angivna befogenheterna.

Lagen den 6 juni 1925 om polisväsendet i riket.

I 4 § hälsovårdsstadgan den 19 juni 1919 (nr 566) stadgas, att hälsovårdsnämnden antager och entledigar tillsyningsmän ävensom övriga tjänstemän och biträden, som ställas till nämndens förfogande, där ej annorlunda stadgas i allmän författning eller i föreskrift, tillkommen i den ordning, som i 30 § i stadgan sägs. Enligt 5 § har hälsovårdsnämnden att hos stadsfullmäktige göra framställning om medel, som erfordras för nämndens verksamhet, och skall i fråga om förvaltningen och redovisningen av dessa medel lända till efterrättelse vad i kommunallagarna finnes stadgat. Nu berörda bestämmelser gälla närmast för stad. För landet stadgas i 39 §, att där hälsovårdsnämnden prövar sådant vara av behovet påkallat och medel därtill äro anslagna, nämnden äger antaga tillsyningsmän ävensom andra biträden. I 40 § meddelas därefter en bestämmelse för landet, nära överensstämmande med 5 §.

Hälsovårdsstadgan den 19 juni 1919

Enligt § 5 mom. 1 i byggnadsstadgan för rikets städer den 8 maj 1874 (nr 25) avgöra stadsfullmäktige, vilka tjänstebiträden byggnadsnämnd skall hava till sitt förfogande, och enligt mom. 2 i samma paragraf antager och entledigar nämnden sina tjänstebiträden, där ej i byggnadsordningen annorlunda bestämmes. Byggnadsordning antages av stadsfullmäktige och fastställs av länsstyrelsen. Utom för städerna gäller byggnadsstadgan för köpingar, så ock, under särskilda förutsättningar, för vissa andra samhällen. Den 13 mars 1931 har Kungl. Maj:tt beslutat inhämta riksdagens yttrande över förslag till ny byggnadsstadga. Beträffande skiljaktigheterna från gällande bestämmelser må nämnas, att i fråga om tillsättande av tjänstebefattningar stadgas, att byggnadsnämnden antager och entledigar befattningshavare hos nämnden samt att närmare bestämmelser därom skola, där så er-

Byggnadsstadgan för rikets städer den 8 maj 1874.

fordras, meddelas i byggnadsordningen. Stadsfullmäktige avgöra, såvitt nu är i fråga, vilka tjänstebefattningar skola finnas hos nämnden.

Brandstadgan
den 15 juni
1923.

I 4 § av brandstadgan den 15 juni 1923 (nr 173) föreskrives, att förvaltningen av brandväsendets angelägenheter skall handhavas av en för sådant ändamål särskilt utsedd brandstyrelse eller ock av annan kommunal förvaltningsmyndighet, på sätt stadsfullmäktige besluta. I paragrafen angivas vissa uppgifter för den förvaltande myndigheten, vilka dock icke hava avseende å medelsförvaltning, varefter det stadgas, att i övrigt må i brandordningen meddelas ytterligare föreskrifter om den förvaltande myndighetens åligganden. Brandordning antages av stadsfullmäktige och fastställs av länsstyrelsen. Nu anförda bestämmelser gälla för städer och köpingar samt under särskilda förutsättningar för vissa andra samhällen. Beträffande landsbygden äro motsvarande bestämmelser meddelade i 27 §.

Tillkomsten
av 14 § i
fattigvårdslagen
och
44 § 3 mom.
i lagen om
kommunalstyrelse på
landet.

Av de bestämmelser, för vilka redogörelse nu lämnats, må här särskilt beröras dels stadgandet i fattigvårdslagen om utseende av kassaförvaltare dels ock föreskriften i lagen om kommunalstyrelse på landet angående införande av särskild ordning för medelsförvaltningen.

Enligt 14 § i fattigvårdslagen utser fattigvårdsstyrelsen inom sig en kassaförvaltare, därest ej kommunens förvaltning ordnats på ett sätt, som gör sådär kassaförvaltare obehöfvig.

14 § i fattigvårdslagen.

Det sålunda i stadgandet gjorda undantaget i fråga om utseende av kassaförvaltare fanns icke i fattigvårdslagstiftningskommitténs förslag till lag i ämnet men infördes i den proposition, varmed förslag till lag framlades för riksdagen, propositionen nr 135 vid 1918 års lagtima riksdag. Vid 10 §, som enligt propositionen liksom enligt gällande lag handlar om fattigvårdsstyrelsens allmänna uppgifter, återgavs ett uttalande av länsstyrelsen i Kronobergs län, däri länsstyrelsen fäste uppmärksamheten på att i vissa stadssamhällen den kommunala penningförvaltningen vore centraliserad, så att drätselkammaren, ett särskilt drätselkontor eller en särskild tjänsteman hade i uppdrag att vara kassaförvaltare även för fattigvården, samt att med hänsyn härtill och då vissa bestämmelser i kapitlet om fattigvårdsstyrelse icke syntes kunna anses tillämpliga vid en sådan anordning, dessa bestämmelser borde i någon mån omarbetas för att ej lägga hinder i vägen för en dylik centralisering eller annan lämplig anordning i avseende å kommunalförvaltningen. I fråga om utseende av kassaförvaltare, vilket enligt kommitténs förslag skulle ske inom styrelsen, erinrade länsstyrelsen i Västmanlands län, att det syntes olämpligt, att kassaförvaltare utsåges inom styrelsen, då särskilt i städerna kassan lämpligen handhades av annan än styrelseledamot, vilken sistnämnde måhända saknade tid för denna ofta besvärliga befattning. Uti åtskilliga andra utlåtanden påpekades enahanda förhållanden samt påyrkades, att kassaförvaltare måtte kunna utses även utanför styrelsen eller att kassaväsendet skulle kunna ordnas på annat sätt. Föredragande departementschefen anförde därefter:

I regel synes, såsom kommittén föreslagit, kassaförvaltare böra väljas inom styrelsen. Emellertid hava i en del städer och större landskommuner anställt

särskilda tjänstemän för handhavande av kassaförvaltningen. För att föreskriften om utseende av särskilda kassaförvaltare icke skall uppfattas såsom hinder för bibehållande eller införande av en dylik anordning har det synt mig lämpligt att göra tillägg till förevarande stadgande.

Såsom redan nämnts, innefattade den proposition (nr 99), varmed förslag till lag om kommunalstyrelse på landet framlades för 1930 års riksdag, icke stadgandet i 44 § 3 mom. angående införande av särskild ordning för medelsförvaltningen, utan det upptogs i lagen på hemställan av konstitutionsutskottet. I anledning av propositionen väcktes nämligen inom andra kammaren en motion (nr 420) av herr Källman m. fl., däri yrkades, att i köping, som utgjorde egen kommun, för kommunalnämnd måtte föreskrivas ungefärligen enahanda bestämmelser, som funnes upptagna i vissa lagrum av förslaget till lag om kommunalstyrelse i stad. Särskilt framhölls behovet för köpingar att centralisera sin kassaförvaltning. I motionen hänvisades till att ett år 1922 av dåvarande Sundbybergs köping gjort försök att åvägabringa dylik centralisering misslyckats. I utslag den 22 maj 1925 hade nämligen regeringsrätten undanröjt ett av kommunalfullmäktige i köpingen fattat beslut angående reglemente för köpingens kommunala förvaltning m. m., innefattande bestämmelser om en centraliserad kassaförvaltning. Såsom motiv anfördes i utslaget bland annat, att enligt 20 § i fattigvårdslagen de tjänstemän, som erfordrades för att utföra något eller några av de göromål, som enligt samma lag ålåge fattigvårdsstyrelsens ordförande, skulle anställas av fattigvårdsstyrelsen, men att tjänstemännen å det uti ifrågavarande reglemente upptagna kommunalkontor, vilka enligt samma reglemente skulle lämna biträde vid eller utföra göromål, som enligt nämnda författningsrum ålåge fattigvårdsstyrelsens ordförande, skulle utses av kommunalnämnden. Vid sådant förhållande hade kommunalfullmäktige genom antagande av nämnda reglemente överskridit sin befogenhet (se regeringsrättens årsbok 1925 ref. 32).

44 § 3 mom. i lagen om kommunalstyrelse på landet.

I utlåtande (nr 30 s. 35) anförde nu konstitutionsutskottet, sedan utskottet omnämnt, att i 44 § 1 mom. föreslagits en bestämmelse, enligt vilken reglemente, som skulle fastställas av länsstyrelsen, kunde utfärdas för kommunalnämnden:

Emellertid torde icke allenast genom denna bestämmelse uppnås det resultat, som åsyftas i motionen II: 420.

I köpingar och vissa landskommuner har den kommunala förvaltningen nått en sådan omfattning, att behov föreligger att ordna den på annat sätt än som för landskommuner i allmänhet är föreskrivet. Det är framför allt på orter, där bebyggelsen antagit stadsliknande karaktär, som nödvändigheten härav tydligt framträder.

I landskommuner i allmänhet synes den ordning, som hittills gällt, vara den lämpligaste. Kommunalnämnden ävensom övriga nämnder och styrelser torde icke i vanliga landskommuner hava mera omfattande verksamhet än att vederbörande nämndledamöter själva kunna handhava medelsförvaltningen, varje nämnd för sig. För dessa kommuners del finnes icke anledning att skapa möjligheter för åstadkommande av andra organisationsformer för den kommunala förvaltningen.

Emellertid lära redan nu åtskilliga större kommuner sökt en utväg att centralisera framför allt sin kassaförvaltning, och det torde kunna ifrågasättas,

om icke i åtskilliga fall därvid förfarits så, att lagens bestämmelser, om de icke formellt överskridits, i varje fall i realiteten kringgåts. Det synes sålunda föreligga behov av lagbestämmelser, avseende att reglera dessa förhållanden. Genom sådana bestämmelser vinnes också större trygghet och säkerhet för här ifrågavarande kommuner. Utskottet har därför ansett sig böra föreslå införandet av en bestämmelse i förslaget till lag om kommunalstyrelse på landet, avseende att bereda vissa kommuner möjlighet att ordna förvaltningen och kommunalnämndens ställning på ett för dem mera lämpligt och ändamålsenligt sätt. Såsom villkor härför har utskottet ansett, att beslutet om införande av annan ordning för en kommuns medelsförvaltning än lagen föreskriver bör dels fattas med kvalificerad majoritet, dels underställas Konungens prövning, och däri torde ligga tillräcklig garanti mot missbruk av bestämmelsen. Genom att Konungen därjämte fastställer det särskilda reglemente för förvaltningen, som i sådant fall erfordras, är ock möjlighet beredd, att ifrågavarande reglementen i huvudsak bliva likartade för de olika kommunerna i den mån så låter sig göra med hänsyn till olika betingelser inom olika kommuner.

Med den avfattning bestämmelsen erhållit i lagen blir det, under förutsättning att verkligt behov härav föreligger och så av kommunens medlemmar mera allmänt anses lämpligt samt Kungl. Maj:t samtycker, för landskommunen, i likhet med vad som gäller för stad, möjligt att centralisera medelsförvaltningen med anlåtande av anställda tjänstemän. En sådan centralisering kan göras lika fullständig som i stad, vare sig fråga är om utbetalning av anslag, vilka stämman eller fullmäktige beviljat, oavsett om förvaltningen handhaves av kommunalnämnden själv eller av annan kommunal styrelse eller nämnd, eller om inbetalning och förvaltning av medel, naturligtvis med undantag av sådana som enligt lag eller författning direkt äro ställda till sådan styrelses eller nämnds förfogande. Kommunalnämnden skall i varje fall bibehålla överinseendet över hela denna medelsförvaltning och ansvaret för den beslutade ordningens behöriga iakttagande. Genom reglementet bör emellertid kunna föreskrivas, att de tjänstemän, som tillsättas, skola på eget ansvar handhava förvaltningen av de medel, som anförtros åt dem.

Innebörden
av 44 §
3 mom.
i lagen om
kommunal-
styrelse på
landet.

Stadgandet i 44 § 3 mom. av lagen om kommunalstyrelse på landet har redan varit föremål för prövning i praxis. Tidigare i dag har nämligen Kungl. Maj:t avgjort ett ärende, som bragts under Kungl. Maj:ts prövning enligt nämnda lagrum. Angående detta ärende tillåter jag mig erinra om följande. På förslag av kommunalnämnden i Stocksunds köping beslöto kommunalfullmäktige i köpingen den 22 augusti 1930 att med stöd av detta stadgande antaga ett reglemente för den kommunala medelsförvaltningen att tillämpas från och med den 1 januari 1931. Enligt reglementet skulle medelsförvaltningen handhavas under kommunalnämndens inseende av ett kommunalkontor, som skulle utföra de med denna förvaltning förenade göromålen för följande nämnder och styrelser nämligen kommunalnämnden med underlydande verk: elektricitetsverket, renhållningsverket och vattenhållningsverket, barnavårdsnämnden, brandstyrelsen, byggnadsnämnden, fattigvårdsstyrelsen, folkskolestyrelsen, hälsovårdsnämnden, kommunala mellanskolans styrelse, pensionsnämnden, polisenämnden ävensom de övriga nämnder och styrelser, som kunde komma att tillsättas och som åt köpingen uppdroge sin medelsförvaltning. Chef för kommunalkontoret skulle vara kommunalnämndens verkställande ledamot, och kontorets tjänstepersonal skulle utgöras av en kommunalkassör och bokhållare, en kommunal-

skrivare samt erforderligt skrivbiträde. Jämlikt berörda lagrum hava kommunalfullmäktige därefter anhållit om Kungl. Maj:ts fastställelse av reglementet, därvid åberopats ett av kommunalnämnden uppgjort förslag till reglemente för befattningshavarna å kommunalkontoret i Stocksunds köping, enligt vilket kommunalnämnden skulle inom sig välja verkställande ledamot samt kommunalkassören och kommunalskrivaren tillsättas av nämnden. Nämnderna och styrelserna hava förklarat sig ej hava något att erinra mot förslaget och var för sig beslutat att från och med den 1 januari 1931 till det blivande kommunalkontoret överlåta den medelsförvaltning, som kunde tillkomma nämnden eller styrelsen. Länsstyrelsen i Stockholms län, som till Kungl. Maj:t överlämnat kommunalfullmäktiges ansökning om fastställelse av reglementet för medelsförvaltningen, har därvid tillstyrkt ansökningen. Sedan Kungl. Maj:t förordnat, att regeringsrättens utlåtande skulle inhämtas, föredrogs ärendet den 17 februari 1931 i regeringsrätten, därvid regeringsrättens flesta ledamöter (regeringsråden Ernberg, Palmgren, Planting-Gyllenbåga och Waller) förenade sig om följande yttrande:

Laga hinder kan väl icke anses möta för en anordning, enligt vilken, i den mån inom köpingen tillsatta nämnder och styrelser, som författningsenligt hava särskild medelsförvaltning sig anförtrodd, finna det ändamålsenligt, jämväl denna medelsförvaltning förläggas till ett under kommunalnämnden lydande förvaltningsorgan. Det underställda beslutet synes emellertid innebära bland annat, att även den medelsförvaltning, som författningsenligt tillkommer först omförmälda nämnder och styrelser — till vilka lära vara att hänföra fattigvårdstyrelsen, barnavårdsnämnden, byggnadsnämnden, hälsovårdsnämnden, folkskolestyrelsen och styrelsen för kommunala mellanskolan — skulle med för dessa nämnder och styrelser bindande verkan inordnas inom ett under kommunalnämndens inseende ställt kommunalkontor, å vilket arbetet skulle utföras av personer, som icke blivit därtill av vederbörande nämnder eller styrelser utsedda. Detta måste anses stridande mot i förevarande hänseende meddelade bestämmelser dels i 10, 14 och 20 §§ lagen om fattigvården den 14 juni 1918, dels i 2, 8 och 15 §§ lagen om samhällets barnavård den 6 juni 1924, dels i 5 och 17 §§ lagen om skolstyrelse i vissa kommuner den 6 juni 1930, dels ock i § 7 mom. 3 och § 8 mom. 7 stadgan för kommunala mellanskolor den 19 november 1918 och synes icke heller stå i överensstämmelse med vare sig grunderna för 5 § hälsovårdsstadgan den 19 juni 1919 eller — vid det förhållande att, enligt vad upplyst blivit, varken i den för köpingen gällande byggnadsordningen eller genom i vederbörlig ordning fastställda särskilda bestämmelser meddelats föreskrift rörande tillsättning av de under byggnadsnämnden eller hälsovårdsnämnden lydande tjänstemän och biträden — med bestämmelserna i § 5 byggnadsstadgan för rikets städer den 8 maj 1874 och i 4 § hälsovårdsstadgan. Och kan emot innehållet i berörda författningsrum det av kommunalfullmäktige åberopade stadgandet i 44 § 3 mom. av lagen om kommunalstyrelse på landet den 6 juni 1930 — vilket stadgande medför befogenhet för kommun att besluta allenast om handhavande av den kommunalnämnden åliggande medelsförvaltningen i annan ordning under nämndens inseende än i samma paragraf eljest är föreskrivet — icke anses giva laga stöd åt den i underställda beslutet avsedda ordningen.

På grund härav hemställas, att Kungl. Maj:t måtte finna samma beslut ej kunna vinna fastställelse.

Regeringsrådet Meurling anförde:

De uppgifter beträffande köpingens medelsförvaltning, som enligt underställda beslutet åligga det under kommunalnämndens inseende ställda kommunalkontoret, kunna, såsom de i det antagna reglementets 2—5 §§ närmare angivas, icke anses avse annan befattning med ifrågakvarande medelsförvaltning än den, som enligt 44 § 1 mom. a), b) och c) samt 64 § i lagen om kommunalstyrelse på landet åligger kommunalnämnden.

Såvitt av reglementets angivna bestämmelser framgår, synes däremot det underställda beslutet ej avse att göra ändring i någon av de befogenheter, som lagligen kunna tillkomma övriga i reglementet berörda nämnder och styrelser. Såvida någon av dessa, vilka nu samtliga, enligt vad i målet upplysts, förklarar hinder från deras sida ej möta mot handhavande genom kommunalkontoret av dem tillhörande medelsförvaltning, framdeles påkallar ändring härutinnan med avseende på förvaltningsåtgärd, som enligt särskild författning kan åligga densamma, synes alltså det antagna reglementet ej komma i strid härmed.

Enär kommunalfullmäktige sålunda måste, jämlikt åberopade stadgandet i 44 § 3 mom. ovan nämnda lag, anses hava ägt befogenhet att, på sätt som skett, besluta om särskild ordning för handhavande av i reglementet avsedd medelsförvaltning samt anledning till erinran i övrigt mot underställda beslutet ej föreligger, finner jag skäl hemställa, att Kungl. Maj:t måtte fastställa detsamma.

I överensstämmelse med regeringsrättens hemställan har Kungl. Maj:t funnit kommunalfullmäktiges beslut ej kunna vinna fastställelse.

Framställning av svenska stadsförbundets styrelse.

Frågan om beredande av möjlighet till centralisering av kommunernas kassaväsen har bragts under Kungl. Maj:ts prövning jämväl av svenska stadsförbundets styrelse genom en skrivelse den 29 januari 1930. Styrelsen fäster däri Kungl. Maj:ts uppmärksamhet på den rättspraxis, som på sista åren utbildat sig rörande fattigvårdsstyrelsers rätt att själv bestämma över förvaltningen av de medel, fattigvårdssamhället ställt till dess disposition. Sedan styrelsen till frågans belysande redogjort för tillkomsten av bestämmelsen i 14 § fattigvårdslagen om utseende av kassaförvaltare samt framhållit, att det i praktiken visat sig, att den förutsatta rörelsefriheten blivit begränsad nog, i det en centralisering av kassa- och räkenskapsväsen, som den anslagsbeviljande myndigheten funnit önskvärd, kunnat genomföras endast med respektive fattigvårdsstyrelsers medgivande, har styrelsen anført följande:

Framför allt i de mindre och medelstora städerna har man under de senare åren i rätt stor utsträckning funnit det vara ändamålsenligt att centralisera kassa- och räkenskapsväsen och detta såväl ur direkt besparingssynpunkt som ur mera allmän organisationssynpunkt. Det må i och för sig vara befogat att i en stad en förvaltningsnämnd, som skall hava ansvaret för viss förvaltningsgren, också får en skäligen vidsträckt rätt att ordna förvaltningen efter sitt skön. Därvid torde dock få uppställas som villkor, att effektiviteten hos förvaltningen i stort icke riskeras genom en alltför stor eftergivenhet för en viss förvaltningsgrens specialönskemål. Så synes det böra ankomma på den anslagsbeviljande myndigheten att tillse, att medelsförvaltningen för staden i sin helhet anordnas på bästa sätt med hänsyn till kostnad och till förvaltningsformernas lämplighet. Om ur dessa synpunkter ett inordnande av t. ex. fattigvårdens och barnavårdens kassa- och räkenskapsväsen i ett förvaltningssystem anses lämpligt, vill det förefalla vara en rimlig begäran att detta skall kunna genomföras, även om vederbörande fattigvårdsstyrelse

eller barnavårdsnämnd av ena eller andra, av kommunens beslutande myndighet ej godtagna, skälet göra anspråk på att få undandraga sin respektive förvaltning från samarbetet. Av den lämnade redogörelsen för tillkomsten av nu gällande lydelse av 14 § i fattigvårdslagen framgår, att det just var de pågående centraliseringssträvandena i fråga om medelsförvaltningen, som gävo upphov till en vidgning av den ursprungliga lydelsen. Då man således velat anpassa föreskrifterna om fattigvårdsstyrelses medelsförvaltning efter lokala förhållanden, vill det synas, som om lagstiftaren knappast kunde hava avsett, att fattigvårdsstyrelsen själv skulle få i vart uppkommande fall bedöma, om den ville medverka till anordningar, vilkas tillkomst lagbestämmelsens formulering velat främja.

För det motstånd, som från fattigvårdsstyrelsernas sida här och var rests mot centraliseringen, torde dock åtminstone i ett avseende ett bärande skäl få anses förebragt. Skola fattigvårdsstyrelsens räkenskaper föras av ett centralt kontor, synes det rimligt, att det ansvar för deras förande, som nu enligt § 17 i fattigvårdslagen påvilar fattigvårdsstyrelsens ordförande, avlyftes från denne. I och med införandet av generella regler för räkenskapsföringen måste tydligen ansvaret för dessa reglers följande överflyttas på den, som i verkligheten ansvarar för arbetet. Vid genomförandet i en kommun av kassa- och räkenskapsväsendets centralisering beredas självfallet de berörda myndigheterna tillfälle att avgiva yttrande. Då man torde kunna utgå ifrån, att hänsyn tagges till de befogade önskemål, som därvid framkomma, synas inga betänkligheter i och för sig behöva göra sig gällande mot ett undanröjande av nu påtalade hinder för önskvärda reformer inom drätsel förvaltningen.

Med hänvisning till vad sålunda anförts tillåter sig styrelsen hemställa, att Kungl. Maj:t ville taga under övervägande lämpligheten av sådan ändring i gällande lagar om fattigvård, om samhällets barnavård och om folkskoleväsendet i vissa städer ävensom eventuellt i andra författningar, att kommunens anslagsbeviljande myndigheter må äga full frihet att genomföra en centralisering av kassa- och räkenskapsväsen för kommunens förvaltning i sin helhet, då sådan befinnes önskvärd.

Framställningen remitterades den 10 juli 1930 till överståthållarämbetet, länsstyrelserna och svenska landskommunernas förbund för yttrande. Vid de utlåtanden, som i anledning härav avgivits av överståthållarämbetet och länsstyrelserna, hava i allmänhet fogats yttranden av kommunala myndigheter. Överståthållarämbetet, samtliga länsstyrelser utom länsstyrelsen i Uppsala län, styrelsen för svenska landskommunernas förbund och de flesta kommunala myndigheterna hava tillstyrkt stadsförbundets framställning. Åtskilliga fattigvårds-, barnavårds- och skolmyndigheter hava emellertid anfört betänkligheter emot förslaget.

Av de tillstyrkande yttrandena må här återgivas det av styrelsen för svenska landskommunernas förbund avgivna. Sedan styrelsen berört vissa stadsganden i fattigvårds- och barnavårdslagarna samt erinrat om 44 § 3 mom. i lagen om kommunalstyrelse på landet och motiven därför, yttrar styrelsen rörande centralisering av medelsförvaltningen:

Med en anordning av dylik art skulle i många fall kommunens förvaltning ordnas på ett sätt, som gör särskild kassaförvaltare för fattigvårdsstyrelsen respektive barnavårdsnämnden och folkskolestyrelsen obehövlige. Men med den tolkning, som de citerade paragraferna i fattigvårdslagen och barnavårdslagen fått av den högsta administrativa domstolen, skulle fullmäktige ändock icke

*Yttranden
över stads-
förbundets
framställ-
ning.*

kunna med bindande verkan fatta ett centraliseringsbeslut, som omfattade nämnda styrelser kassaförvaltning. Därför tarvas även efter den genomförda ändringen i kommunalförordningen för landet ändringar i de andra nyss berörda lagarna, eventuellt ytterligare andra författningar. Detta också därför att efter en centralisering av kommunens kassa- och räkenskapsväsende den bestämmelsen icke bör kunna bibehållas i t. ex. fattigvårdslagen, att fattigvårdsstyrelsens ordförande har att »ansvara för räkenskapernas ordentliga förande».

Det är klart, att vid en centralisering av kassa- och räkenskapsväsendet hänsyn måste tagas såväl till vad som är lämpligt för vederbörande kommunala förvaltningsorgan som till allmänhetens intressen. Man torde tryggt kunna utgå ifrån, att kommunalfullmäktige, respektive stadsfullmäktige icke skola underlåta att taga dessa dubbla hänsyn. Men skulle i något fall så icke ske, har man ju en garanti för att denna underlåtenhet gottgöres däruti, att varje beslut av berörda innebörd skall underställas Kungl. Maj:t för att av honom prövas.

För att det nya stadgandet i 44 § lagen om kommunalstyrelse på landet skall kunna få full effektivitet, vill alltså styrelsen för svenska landskommunernas förbund på det livligaste tillstyrka den hemställan, som i denna sak gjorts av styrelsen för svenska stadsförbundet.

Länsstyrelsen i Uppsala län har anfört:

Utan tvivel är det ofta och särskilt i större kommuner, som förfoga över en avlönad och speciellt utbildad förvaltningspersonal, lämpligt, att den kommunala penningförvaltningen koncentreras. Länsstyrelsen kan dock icke finna tillräckliga skäl föreligga för en lagändring, i kraft av vilken de särskilda kommunala specialstyrelserna skulle kunna nödgas att emot sin uppfattning om det under föreliggande omständigheter lämpliga lämna ifrån sig penningförvaltningen. Skulle emellertid en sådan lagändring genomföras, torde det vara nödvändigt, att därvid bestämmelser meddelas om vad med penningförvaltning skall förstås, om samarbetet mellan den kommunala specialstyrelsen och den penningförvaltande myndigheten samt om utsträckningen av varderas ansvarighet.

Jämväl i ett par andra utlåtanden framhålles behovet av bestämmelser i vissa hänseenden, därest medelsförvaltningen centraliseras, såsom beträffande de olika kommunala organens och tjänstemännens skyldigheter och befogenheter.

Till belysande av den avvisande hållning, förut omförmälda kommunala myndigheter intagit mot stadsförbundets framställning, och de skäl, som åberopats till gendrivande därav, må här återgivas vad länsstyrelserna i Kalmar, Malmöhus och Jämtlands län i detta hänseende anfört.

Länsstyrelsen i Kalmar län yttrar:

Från några fattigvårdsstyrelser hava betänkligheter framkommit, i ett fall (Kalmar stad) med instämmande av magistraten. Endast för en av kommunerna, Borgholms stad, föreligger redan nu beträffande fattigvårdens medelsförvaltning sådan anordning, som förslaget är avsett att underlätta, och synes fungera till ömsesidig belåtenhet.

De betänkligheter, som sålunda från några håll framkommit, synas mindre vara av principiell natur än föranledda av farhågor att de genom de ifrågasatta författningsändringarna öppnade möjligheterna också skulle komma att leda till ändring i det nuvarande systemet, som man funnit sig väl betjänt med. Dessa farhågor med därav föranledd obenägenhet för förslaget synas kunna hänföras till en sådan utveckling av den kommunala penningförvaltningen, att fattigvårdsstyrelserna skulle komma att sakna omedelbart tillgängliga medel

även för tillgodoseende av brådskande fattigvårdsbehov samt, med omgång för den allmänhet de hava beröring med, få att hänvisa denna till annan kommunal myndighet och därjämte måhända i utsikten att sålunda i förhållande till både allmänheten och denna myndighet komma i en mera osjälvständig ställning.

Dessa farhågor synas emellertid länsstyrelsen överdrivna. Fattigvården är ju till sin natur en statlig uppgift. Det tillkommer lagligen fattigvårdsstyrelse ej mindre att bestämma i vilka fall och under vilka former fattigvård skall meddelas än även att förvalta till fattigvården anslagna eller eljest hörande medel, fastigheter och annan egendom. Att kringskära en fattigvårdsstyrelse i dess självförvaltning torde lika litet kunna komma i fråga som att undandraga den förvaltningen av dess förvaltningsförmögenhet, enkannerligen ålderdomshemmen. Fattigvårdsstyrelse torde alltså icke i sina egna förvaltningsuppgifter kunna underkastas förfoganden av den beslutande och anslagsbeviljande kommunala myndigheten och än mindre av ett i kommunen sidoordnat förvaltningsorgan. Emellertid synes den rena finansförvaltningen, avseende t. ex. det kommunala fattigvårdsanslaget, till fattigvården donerad fastighet eller penningfond, eventuellt också stats- och landstingsbidragen, kunna till ömsesidig båtnad och utan påvisbar olägenhet indragas till en kommuns centrala kassaförvaltning, vilken i förhållande till fattigvården och andra till ett dylikt system anknutna förvaltningsgrenar skulle komma att fungera närmast som en bankinrättning, där vederbörande förvaltningsmyndighet skulle äga att i mån av behov efter eget beprövande uttaga för den omedelbara rörelsen erforderliga medel ävensom insätta icke omedelbart behövligen medel. Ett dylikt för särskilt de större kommunerna avpassat system, som för övrigt i väsentliga delar redan lär vara på sina håll i tillämpning, är i varje fall, enligt vad länsstyrelsen inhämtat, vad som närmast åsyftas i det av Kalmar stads drätselkammare i ärendet avgivna yttrandet. Det må emellertid anmärkas, att en sådan utformning med uppdelning av penningförvaltningen i viss mån måste leda till dubbelarbete och icke kan lända till befrielse för fattigvårdsstyrelsen att föra räkenskaper och för dess ordförande att svara för dessas riktiga förändring. För dess tillämpning torde också förutsättas viss jämkning i 10 § i lagen om fattigvården.

Länsstyrelsen i Malmöhus län framhåller följande:

Det har från representanter för fattigvården och barnavården uttalats betänkligheter mot att fattigvårdsstyrelsen och barnavårdsnämnden skulle kunna tvingas att lämna ifrån sig bestyret med ombesörjande av in- och utbetalningar och den räkenskapsföring, som därtill ansluter sig. I sådant avseende har åberopats, att den personliga beröring, som vinnes genom kassarörelsens handhavande, är av betydelse för ett behörigt fullgörande av anförtrodda uppgifter. För verkställande av indrivningar måste en i detalj gående bokföring ständigt vara tillgänglig. En centralisering skulle medföra onödigt dubbelbokföring och försvåra ett effektivt indrivningsarbete. Vidare har uttalats, att det för skolförvaltningens behöriga handhavande vore av vikt, att räkenskapsföringen vore förlagd till folkskolestyrelsen, så att denna när som helst ägde omedelbar tillgång till uppgifter om skolans ekonomiska förhållanden, samt att det på grund härav icke vore gagneligt för skolväsendet, om folkskolans ekonomiska förvaltning inordnades under ett centralt organ.

Det har synts länsstyrelsen, som om de erinringar, vilka sålunda gjorts emot ett medgivande av full frihet för den myndighet, som utövar kommunens beslutanderätt i anslagsfrågor, att fritt bestämma rörande organisationen av kassa- och räkenskapsväsende för kommunens förvaltning i dess helhet, hänföra sig mera till de lokala förhållandena inom vederbörande kommun och frågan

om den lämpligaste organisationsformen med hänsyn till dessa än till sakens principiella sida. Det är uppenbart, att vad som lämpar sig för en kommun icke låter sig med fördel genomföras i en annan. Sätillvida torde emellertid de gjorda erinringarna vara värda beaktande, som vid full frihet att bestämma organisationsformerna måste räknas med, att en centralisering kan befinnas medföra så betydande fördelar för vissa förvaltningsgrenar inom kommunen, att den genomföres i trots av att olägenheter därigenom uppstå för andra. Med hänsyn härtill uppställer sig frågan, huruvida de förvaltningsuppgifter, som äro anförtrodda fattigvårdsstyrelsen, barnavårdsnämnden, folkskolestyrelsen och nykterhetsnämnden, kräva, att nämnda myndigheter bibehållas vid den medbestämmanderätt i fråga om centralisering av kommunens kassa- och räkenskapsväsende, som gällande bestämmelser ansetts inrymma. Länsstyrelsen kan för sin del icke finna, att så skulle vara förhållandet. För de nämnda organens verksamhet må bestyret med in- och utbetalningar samt därtill sig anslutande räkenskapsföring vara av större eller mindre vikt; svårligen kan dock tänkas, att detta bestyr skulle vara av den grundläggande betydelse, att en centralisering — även om den komme att tynga arbetsformerna och vara mindre lämplig med hänsyn till varje särskilt organs huvuduppgifter — skulle omöjliggöra ett behörigt handhavande av samma uppgifter. En motsatt mening synes, konsekvent tillämpad, böra föranleda, att i analogi med vad som enligt bestämmelserna i den nya förordningen om kommunalstyrelse på landet 44 § 3 mom. gäller för det fall, att kommunens medelsförvaltning icke skall handhavas av kommunalnämnden, uppställs fordran på, att beslut om centralisering, omfattande något av här ovan omnämnda kommunala organs kassa- och räkenskapsväsende, skall underställas Kungl. Maj:ts prövning. Detta skulle innebära en skärpning av nu gällande bestämmelser, som icke ifrågasatts och vartill anledning icke heller eljest kan anses föreligga. Länsstyrelsen förmenar alltså, att någon inskränkning i kommunens självbestämmanderätt på förevarande område icke är av förhållandena påkallad, och tillstyrker på grund härav bifall till förevarande framställning.

Länsstyrelsen i Jämtlands län har anfört:

Av stadsförbundets styrelse åberopade utslag från regeringsrätten torde grunda sig på omtanken om att de speciella uppgifter, som en fattigvårdsstyrelse, barnavårdsnämnd m. fl. liknande institutioner har att utföra, icke måtte förryckas genom att dragas in under den allmänna ekonomiska förvaltningen i kommunen.

Otvivelaktigt torde det också vara riktigt, att de organ inom kommunen, som ha sig anförtrodda särskilda sociala uppgifter, få handhava dessa på eget ansvar i enlighet med de ekonomiska förutsättningar, som följa av författningar och den kommunala representationens beslut, utan att något annat kommunalt verkställighetsorgan kan lägga hinder i vägen. I 44 § i lagen om kommunalstyrelse på landet den 6 juni 1930 samt i 53 och följande paragrafer i lagen samma dag om kommunalstyrelse i stad har ej heller något intrång gjorts på fattigvårdsstyrelsens befogenhet.

Emellertid synes det, som om dessa synpunkter väl skulle låta förena sig med den av stadsförbundet ifrågasatta organisationsförändringen. Såvitt länsstyrelsen kan finna, innebär denna nämligen icke något intrång på fattigvårdsstyrelsens och liknande organs beslutanderätt och ansvar, utan allenast en möjlighet till en förenklad och förbättrad organisation för de in- och utbetalningar, som följa av de nämnda organens beslut och självständiga förvaltning i övrigt. I större kommuner torde en sådan centralisering kunna medföra en viss förenkling i förvaltningen, besparing av kostnader och överskådliggighet över kommunens

finanser. Länsstyrelsen har således icke något att erinra mot styrelsens framställning i huvudsaken.

I vissa utlåtanden har frågan, under vilka förutsättningar centralisering av medelsförvaltning bör medgivnas, berörts. Sålunda må erinras om vad länsstyrelsen i Malmöhus län i slutet av sitt här förut återgivna yttrande anfört därom, att beslut om centralisering av medelsförvaltningen icke borde underställas Kungl. Maj:ts prövning. Detta skulle innebära en skärpning av nu gällande bestämmelser, som icke ifrågasatts och vartill anledning icke heller eljest kunde anses föreligga. Länsstyrelsen förmenade, att någon inskränkning i kommunens självbestämmanderätt på förevarande område icke vore av förhållandena påkallad.

Länsstyrelsen i Örebro län behandlar nu angivna spörsmål i samband med ett bemötande av de invändningar mot förslaget, som framstälts med hänsyn till fattigvårdens behöriga och lämpliga handhavande. Länsstyrelsen yttrar:

Dessa invändningar torde, ehuru väl i någon mån överdrivna, icke kunna fränkännas betydelse. Då frågan emellertid icke gäller en obligatorisk centralisering av förvaltning och räkenskaper, utan allenast beredande av möjlighet för kommunerna att, där så finnes önskvärt, genomföra en sådan, lära dessa förhållanden kunna och böra beaktas i varje särskilt fall, i den mån så finnes erforderligt. Med hänsyn härtill torde dock böra föreskrivas, att dylika beslut, vilka givetvis böra fattas efter vederbörande förvaltningsmyndigheters hörande, skola för sin giltighet kräva underställning och fastställelse. Denna prövning lärer i överensstämmelse med vad i 44 § av lagen den 6 juni 1930 om kommunalstyrelse på landet föreskrives beträffande överflyttning av kommunalnämndens medelsförvaltning, böra ankomma på Kungl. Maj:t.

Jämväl styrelsen för svenska landskommunernas förbund framhåller, att beslutet bör underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Inom åtskilliga samhällen har utan tvivel behov yppat sig att åvägabrinda en centralisering av de olika nämndernas medelsförvaltning. Erinras må, att en dylik anordning redan genomförts i många kommuner i olika delar av landet. Förutsättning härför har emellertid varit, att nämnder, som i lag tillerkänts självständig förvaltning, fogat sig däri och således t. ex. beslutat att till sin kassaförvaltare utse den, som i allmänhet omhänderhaft kommunens medelsförvaltning. I motsatt fall har en fullständig centralisering av kommunens medelsförvaltning icke kunnat komma till stånd, och om en sådan ordning för medelsförvaltningen med nämndernas begivande införts, synes den kunna bringas att upphöra genom att nämnderna själva återtaga förvaltningen. Att märka är vidare, att där medelsförvaltningen centraliserats, författningsbestämmelser varit tillämpliga, vilka passat mindre väl samman med den träffade anordningen. Exempelvis har ansvaret för räkenskapsföringen lagligen alltjämt vilat å en nämnds ordförande, ehuru räkenskaperna förts å ett centralt kontor. Då riksdagen förra året behandlade förslaget till de nya kommunallagarna, framträdde också en önskan att erhålla bestämmelser, som möjliggjorde en verklig och fullt genomförd centralisering av medelsförvaltningen. Sätillvida förverkligades denna önskan, att riksdagen på förslag av konstitutionsutskottet i 44 § 3 mom. i lagen om kommunalstyrelse på landet upptog det förut

Departements-
chefen.

berörda stadgandet om införande av särskild ordning för den kommunalnämnden åliggande medelsförvaltningen. Såsom jag tidigare utförligt omnämnt, har detta stadgande redan varit föremål för prövning i praxis. I ärende angående sökt fastställelse å reglemente för den kommunala medelsförvaltningen i Stocksunds köping, åsyftande en fullständig centralisering av förvaltningen, har sålunda regeringsrätten uttalat, att stadgandet mot innehållet i vissa närmare angivna bestämmelser i fattigvårdslagen, barnavårdslagen och lagen om skolstyrelse i vissa kommuner samt stadgan för kommunala mellanskolor, hälsovårdsstadgan och byggnadsstadgan icke kunde anses giva laga stöd åt den i underställda beslutet avsedda ordningen. På hemställan av mig har Kungl. Maj:t ock förut i dag funnit det underställda beslutet ej kunna vinna fastställelse.

Det behov att centralisera medelsförvaltningen inom kommunerna, varom jag nyss erinrat och som tydligen endast i begränsad omfattning kan tillgodoses med nu gällande lagstiftning, har föranlett mig att taga under övervägande, huruvida icke de hinder mot centraliseringen, som äro för handen, böra avlägsnas. Enligt min mening är detta förhållandet, och jag förordar alltså, att erforderliga författningsändringar i angivna syfte utan dröjsmål komma till stånd. Till förmån härför talar icke blott det understöd, centraliseringssträvandena erhöilo vid fjolårets riksdag, utan också den utredning, som åvägabragts i anledning av den i det föregående omförmälda skrivelsen av svenska stadsförbundets styrelse. Såsom nämnts, har denna framställning tillstyrkts av alla, som yttrat sig i ärendet, utom länsstyrelsen i Uppsala län och en del kommunala myndigheter, i främsta rummet fattigvårdsstyrelser, barnavårdsnämnder och skolstyrelser. Nämnda länsstyrelse, som ansett för specialstyrelserna tvingande regler icke böra meddelas, har dock vitsordat, att det ofta och särskilt i större kommuner, som förfoga över en avlönad och speciellt utbildad förvaltningspersonal, utan tvivel är lämpligt, att den kommunala penningförvaltningen koncentreras. Det torde kunna antagas, att de fall, då en kommun mot en specialstyrelses önskan beslutar om överflyttning av dess medelsförvaltning till ett centralorgan, skola bliva sällsynta. Helt visst lärer det i allmänhet kunna förväntas, att kommunal- eller stadsfullmäktige skola beakta de skäl, som från en sådan styrelses sida anföras mot en överflyttning. För att tillförsäkra nu ifrågavarande specialstyrelser rättighet att städse yttra sig i ärendet, föreslår jag, att uttrycklig föreskrift om deras hörande meddelas. Vidare lära särskilda förutsättningar, på sätt jag i det följande närmare skall utveckla, böra uppställas för åvägabringandet av beslut om överflyttning av specialstyrelses medelsförvaltning till ett centralt organ. Å landet synes sålunda, i överensstämmelse med vad i 44 § 3 mom. i lagen om kommunalstyrelse på landet är stadgat, böra erfordras kvalificerad majoritet för beslutet. Därjämte torde såväl å landet som i stad beslutet böra underställas Kungl. Maj:ts prövning. Införas bestämmelser av nu nämnda innebörd, synes mig tillräcklig möjlighet vara beredd för en specialstyrelse, som motsätter sig en överflyttning av medelsförvaltningen, att göra sina synpunkter gällande. För övrigt må tilläggas, att det torde kunna ifrågasättas, om icke de olägenheter, som

åtskilliga kommunala myndigheter ansett centraliseringen innebära, i viss mån överskattats. I anslutning till vad länsstyrelsen i Jämtlands län i sitt yttrande över stadsförbundets framställning anfört vill jag erinra därom, att den av stadsförbundet ifrågasatta organisationsförändringen icke innebär något intrång på fattigvårdsstyrelsens och liknande organs beslutanderätt och ansvar för förvaltningen utan allenast en möjlighet till en förenklad och förbättrad organisation för de in- och utbetalningar, som följa av de nämnda organens beslut och självständiga förvaltning i övrigt. En centralisering av dessa myndigheters medelsförvaltning har ock mångenstädes genomförts och befunnits lända till bättnad såväl för samhället som för de enskilda medborgarna.

De lagar, i vilka ändring nu enligt min mening bör genomföras för vinnande av här avsedda syfte, äro lagarna om fattigvården, om samhällets barnavård och om skolstyrelse i vissa kommuner. Med hänsyn till de hänvisningar till fattigvårdslagen, vilka upptagas i alkoholistlagen liksom i det för riksdagen framlagda förslaget till ny lag i detta ämne, torde utan ändring i där meddelade bestämmelser den medelsförvaltning, som åligger nykterhetsnämnd, kunna överflyttas å ett centralt organ.

Förslag till den ändring, som erfordras i skolstyrelselagen, lärer senare i dag komma att anmälas av chefen för ecklesiastikdepartementet.

Vad angår den närmare utformningen av den ändring i fattigvårds- och barnavårdslagarna, som bör komma till stånd, har det icke synts mig nödigt, att samtliga de lagrum, som befunnits lägga hinder i vägen för en centralisering av medelsförvaltningen, undergå ändring. Efter förebild av 44 § 3 mom. i lagen om kommunalstyrelse på landet förordar jag, att i de paragrafer, som handla om fattigvårdsstyrelses och barnavårdsnämnds allmänna åligganden — 10 § i fattigvårdslagen samt 2 § 1 mom. i barnavårdslagen — införes en bestämmelse, enligt vilken en kommun, där kommunal- eller stadsfullmäktige finnas, äger besluta, att den medelsförvaltning, som åligger berörda myndigheter, skall handhavas i annan ordning. Att en sådan bestämmelse icke bör kunna tillämpas, då fråga är om fattigvårdssamhälle, som består av mer än en kommun, torde vara tydligt.

I fråga om förutsättningarna för åvägabringande av sådant beslut vill jag erinra därom, att enligt 44 § 3 mom. i lagen om kommunalstyrelse på landet kvalificerad majoritet erfordras för beslut om handhavande i annan ordning av den medelsförvaltning, som åligger kommunalnämnden, samt att beslutet skall underställas Kungl. Maj:ts prövning. Det är tydligt, att förutsättningarna för överflyttning av den medelsförvaltning, som åligger specialmyndigheter inom en landskommun, icke böra vara mindre stränga än de, som gälla för införande av särskild ordning för kommunalnämndens medelsförvaltning. Vad landskommuner angår, böra således båda nämnda förutsättningar uppställas. För städernas del äro förhållandena i viss mån annorlunda. Då å landet särskilda betingelser föreskrivits för fattandets av ett sådant beslut, som avses i 44 § 3 mom., medverkade därtill säkerligen i ganska väsentlig mån önskan att förekomma överflyttning i onödan av kommunala förvaltningsuppgifter från valda förtroendemän till avlönade tjänstemän. I denna riktning uttalade sig

nämligen min företrädare i ämbetet i debatten i andra kammaren, och från konstitutionsutskottets sida bekräftades den uppfattning, varåt han gav uttryck. I olikhet med de flesta landskommuner hava emellertid städerna i regel sedan gammalt haft ett drätselkontor, vid vilket funnits anställda tjänstemän. Att tjänstemän således i städer ombesörja de uppgifter, som å landet vanligen tillkomma förtroendemännen, talar enligt min mening för att mindre stränga förutsättningar böra uppställas för beslut om centralisering av medelsförvaltningen i en stad än å landet. Märkas bör ock, att den koncentration av medelsförvaltningen till ett drätselkontor, som nu äger rum, kan åvägabringas utan att därför kräves kvalificerad majoritet eller underställning av beslutet. För min del förordar jag alltså, att fordran å kvalificerad majoritet för beslut om överflyttning av specialstyrelses medelsförvaltning icke uppställas beträffande stad. Däremot anser jag, att beslutet bör underställas Kungl. Maj:ts prövning för bedömande av frågan, huruvida beslutet, bland annat med hänsyn till vad specialstyrelserna därom kunna hava anfört, är lämpligt för staden. I det avseende, varom nu är fråga, ansluter jag mig således närmast till den uppfattning, som hävdats av länsstyrelsen i Örebro län i yttrandet över stadsförbundets framställning.

Beträffande innehållet i övrigt av de nya bestämmelser, som för nu ifrågasvarande ändamål böra meddelas, torde få anmärkas, att det icke synes erforderligt att upptaga sådana föreskrifter angående bokföringsskyldighet, ansvar för medelsförvaltningen eller andra detaljer av den kommunala organisationen, som av vissa länsstyrelser ifrågasatts. Behovet av föreskrifter i dessa avseenden torde lämpligare kunna tillgodoses genom att Kungl. Maj:t vid prövningen av underställda beslut meddelar de bestämmelser, som härutinnan kunna finnas påkallade. Jag förordar därför, att Kungl. Maj:t tillerkännes befogenhet att även beträffande nu ifrågasvarande nämnder — liksom enligt 44 § 3 mom. i lagen om kommunalstyrelse på landet skett beträffande kommunalnämnd — meddela bestämmelser rörande förvaltningen. Härigenom beredes möjlighet att taga hänsyn till de olika omständigheter, som i varje särskilt fall kunna kräva beaktande. Vad särskilt angår ansvaret för medelsförvaltningen, vill jag framhålla, att enligt fattigvårds- och barnvårdslagarna ledamot av fattigvårdsstyrelse eller barnvårdsnämnd ansvarar allenast för de medel, som styrelsen haft under sin förvaltning, och att följaktligen en överflyttning av penningförvaltningen från en nämnd till ett centralt organ medför en motsvarande minskning av nämndsledamöternas ansvarsskyldighet.

Utöver de ändringar i nu berörda lagar, för vilka här redogjorts, krävas också ändringar i vissa andra författningar. Till en början läser detta med hänsyn till vad regeringsrätten anfört i det tidigare omförmälda ärendet vara förhållandet med hälsovårdsstadgan. Enligt 5 och 40 §§ i stadgan skall i fråga om förvaltningen och redovisningen av de medel, som beviljats för hälsovårdsnämndens verksamhet, vad i kommunallagarna finnes stadgat lända till efter rättelse. I dessa paragrafer synes enahanda bestämmelse som den i fattigvårds- och barnvårdslagarna nu föreslagna böra införas, och torde i sådant fall vad i 4 § i hälsovårdsstadgan är föreskrivet icke utgöra hinder mot en

förläggning av hälsovårdsnämndens medelsförvaltning till ett centralt organ. Ändring av samma innebörd erfordras jämväl i de förut berörda skolförfattningarna, nämligen stadgorna för högre folkskolor, för kommunala mellanskolor, för den kommunala yrkesundervisningen och för kommunala flickskolor. För åvägabringandet av ändringar i nu angivna författningar läser riksdagens medverkan icke erfordras. Därest de nyss omnämnda lagförslagen vinna riksdagens bifall, är det min och, enligt vad jag inhämtat, chefens för ecklesiastikdepartementet avsikt att vidtaga åtgärder för genomförandet av nämnda ändringar i dessa författningar. Brandstadgan torde kunna bibehållas oförändrad, då en kommun enligt stadgan, liksom enligt den byggnadsstadga, varöver Kungl. Maj:t den 13 mars 1931 beslutat inhämta riksdagens yttrande, kan fatta sådana beslut, att hinder ej möter mot överflyttning av brandmyndighets och byggnadsnämnds medelsförvaltning till ett centralt organ.

Såsom jag i början av mitt anförande yttrade, har fråga uppkommit om vidtagande av vissa författningsändringar i samband med införande av bestämmelser, som möjliggöra centralisering av medelsförvaltningen inom kommunerna. En av dessa ändringar gäller de omröstningsregler, som skola tillämpas vid tillsättande av kommunala tjänstemän. Enligt de för 1930 års riksdag framlagda förslagen till kommunallagar skulle vid val slutna omröstning äga rum samt, om rösterna därvid befundes lika delade, avgörandet ske genom lottning. Föredragande departementschefen ansåg, att på denna punkt någon skillnad icke borde göras mellan val och tillsättande av tjänstemän, men någon särskild bestämmelse i berörda avseende fanns icke upptagen i förslagen. Konstitutionsutskottet anförde i sitt utlåtande över förslagen (nr 30 s. 15): »Då beslut om tillsättande av tjänstemän enligt utskottets mening icke kan anses såsom val, anser utskottet, som håller före, att dylikt beslut bör ske på samma sätt som är för val stadgat, att ett tillägg till förslaget härom bör införas.» I de av utskottet framlagda lagförslagen, som frånsatt en detalj, varom nu ej är fråga, antogs av riksdagen, fanns i vederbörande lagrum denna bestämmelse upptagen: »Vid omröstning för tillsättande av tjänstebefattning skall förfaras såsom vid val.»

Vid 1930 års riksdag förelåg jämväl till prövning en inom andra kammaren väckt motion, nr 297, däri yrkats, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t hemställa om sådan ändring i sjukhusstadgan den 22 juni 1928 (nr 303), att syssloman och prästman skulle kunna tillsättas genom val med slutna sedlar. Enligt 30 och 38 §§ tillsätter direktionen syssloman samt antager och entledigar prästman. Vidare föreskrives i 5 § att, därest någon äskar omröstning, skall den ske öppet utom vid val, då den skall ske med slutna sedlar. Beslut fattas med enkel röstövertikt; äro rösterna lika delade, gäller den mening, som biträdes av direktionsens ordförande. Dock bestämmes genom lottning företrädesordningen mellan dem, som vid val erhållit lika röstetal. I utlåtande nr 7 över motionen anförde andra kammarens andra tillfälliga utskott efter erinran om den för riksdagen framlagda propositionen med förslag till kommunallagar:

Omröstningsregler vid tillsättande av kommunala tjänstemän.

Då gällande kommunallagstiftning alltid plägat vara normerande för de övriga författningar, som reglera olika kommunala förhållanden, såsom sjukhusstadgan m. fl., anser utskottet, att stadgan bör såsom hitintills ansluta sig till nämnda kommunallagstiftning, varför utskottet måste förutsätta, att utan särskilda åtgöranden från riksdagens sida bestämmelserna i ifrågavarande författningar vederbörligen ändras i överensstämmelse med riksdagens blivande beslut i anledning av konstitutionsutskottets utlåtande rörande kommunallagarna.

På grund av vad sålunda anförts, hemställde utskottet, att motionen icke måtte till någon andra kammarens åtgärd föranleda. Detta blev också kammarens beslut.

Med hänsyn till vad sålunda förekommit torde överensstämmelse i detta avseende böra åvägbringas mellan kommunallagarna och de författningar, som reglera kommunala förhållanden. Av denna anledning erfordras ändring i fattigvårdslagen, barnavårdslagen, lagen den 20 juni 1924 (nr 349) om landsting och lagen den 13 juni 1919 (nr 294) om kommunalförbund. I de här förut berörda förslagen rörande förstnämnda båda lagar har behovet av ändring i förevarande hänseende beaktats. Inom socialdepartementet har vidare utarbetats förslag till erforderliga ändringar i landstingslagen och lagen om kommunalförbund, men lärer förslag rörande dessa lagar böra för riksdagen framläggas för sig. Vad angår sjukhusstadgan och andra i administrativ ordning utfärdade författningar, torde fråga om vidtagande av nödiga ändringar i detta avseende senare få anmälas.

Kvinnas rätt till avsägelse av kommunala förtroendeuppdrag.

I ytterligare ett avseende har fråga uppkommit om ändring i vissa författningar i anledning av förra årets lagstiftning om kommunalstyrelse, nämligen beträffande kvinnas rätt till avsägelse av kommunala förtroendeuppdrag. Härutinnan innebar Kungl. Maj:ts förslag icke någon saklig ändring i då gällande bestämmelse. Kvinna skulle alltså äga ovillkorlig rätt att avsäga sig dylika uppdrag. Konstitutionsutskottet fann emellertid i utlåtande över propositionen (nr 30 s. 14), att denna rätt med hänsyn till kvinnans likställighet med mannen i övrigt i kommunalt hänseende numera icke vore motiverad, och utskottet hemställde därför, att föreskriften härom måtte utgå ur lagförslaget. Denna hemställan bifölls av riksdagen. I 12 § 1 mom. fattigvårdslagen stadgas, att beträffande rätt att avsäga sig uppdrag att vara ledamot eller suppleant i fattigvårdsstyrelse gäller å landet vad om ledamot eller suppleant i kommunalnämnd och i stad vad om stadsfullmäktig är i kommunallagarna stadgat; dock att kvinna, endast om hon är gift, äger med avseende å uppdrag, varom i lagrummet är fråga, tillgodonjuta den henne enligt kommunallagarna tillkommande särskilda avsägelserätt. 6 § 1 mom. i barnavårdslagen innehåller motsvarande bestämmelser, dock att kvinna icke äger tillgodonjuta nämnda avsägelserätt. Då det i lagrummen förekommande stadgandet angående kvinnas avsägelserätt på grund av oförmålda ändring i kommunallagarna torde böra utgå, har hänsyn härtill tagits vid upprättandet av förslagen till ändringar i fattigvårds- och barnavårdslagarna. I det av mig nyss berörda förslaget till lag om ändring i landstingslagen har jämväl upptagits en bestämmelse, varigenom överensstämmelse i denna punkt skulle åvägbringas mellan landstingslagen

och de nya kommunallagarna. Ändring synes ock av nu nämnda anledning böra vidtagas i lagen den 26 november 1920 (nr 796¹) om val till riksdagen, såvitt angår valnämnd, inför vilken kommunalval å landet jämlikt 5 § i kommunala vallagen förrättas. Förslag härom läser chefen för justitiedepartementet senare i dag komma att anmäla. Däremot har det icke ansetts nödigt att vidtaga ändring i förevarande avseende i andra författningar, som äga mindre samband med de här förut omförmälda och vilka nu ej skola bliva föremål för något ändringsförslag, såsom taxeringsförordningen rörande taxeringsnämnd. Någon nämnvärd praktisk betydelse läser frågan om berörda avsägelserätts borttagande icke äga.

Föredraganden uppläser härefter de sålunda föreliggande förslagen till *lag angående ändrad lydelse av 10 §, 12 § 1 mom. och 15 § 3 mom. i lagen den 14 juni 1918 (nr 422) om fattigvården samt lag angående ändrad lydelse av 2 § 1 mom., 6 § 1 mom. och 9 § 3 mom. i lagen den 6 juni 1924 (nr 361) om samhällets barnavård och hemställen*, att desamma måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

B. Spångberg.

¹ Se 1928:157, där lagen återgives med de ändringar, som antagits t. o. m. år 1927.